

Sygn. akt IV CNP 13/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi powódki
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w R.
z dnia 21 kwietnia 2016 r., sygn. akt IV Ca (...),
w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko Gminie Miasta R.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 kwietnia 2018 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Powódka M. M. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej Gminy Miasta R. kwoty 500 zł tytułem zwrotu opłaty uiszczonej za wydanie karty pojazdu.

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem z dnia 31 lipca 2015 r. zasądził od pozwanej Gminy na rzecz powódki kwotę 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

W sprawie ustalono, że M. M. zarejestrowała w Urzędzie Miejskim w R. używany samochód osobowy, sprowadzony z terenu Unii Europejskiej, marki Toyota Celica 1.8 Kat, o numerze rejestracyjnym (...), dla którego wydano kartę pojazdu. Za wydanie karty pojazdu pobrano od powódki w czerwcu 2005 r. opłatę w wysokości 500 zł. W dniu 31 marca 2015 r. powódka wezwała pozwaną do zwrotu pobranej opłaty.

Sąd Rejonowy uznał, że opłata za wydanie karty pojazdu pobrana od powódki - z powołaniem się na art. 77 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (jedn. tekst: Dz. U. 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.) oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. Nr 137, poz. 1310) - była świadczeniem nienależnym (art. 410 § 2 w związku z art. 405 k.c.). Stało się tak dlatego, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006 r., 6/04 (Dz. U. Nr 15, poz. 119) stwierdził niezgodność powołanego przepisu rozporządzenia Ministra Infrastruktury z Konstytucją oraz ustawą - Prawo o ruchu drogowym. Przepis ten był również niezgodny z prawem unijnym. Jak bowiem orzekł Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem z dnia 10 grudnia 2007 r., C-134/07 (Dz. U. UE C 64, poz. 15, art. 90 akapit pierwszy TWE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on opłacie takiej, jak przewidziana w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r., która w praktyce jest nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego, lecz nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest ona tam już zarejestrowany. Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10 (OSNC 2011, nr 1, poz. 2), podkreślając, że odnosi się ono do pełnej wysokości opłaty w kwocie 500 zł, a nie jedynie różnicy 425 zł między kwotami określonymi w rozporządzeniach z 2003 i 2006 r.

Sąd Okręgowy w R., na skutek apelacji pozwanej, wyrokiem zaskarżonym skargą zmienił wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że zasądzoną od pozwanej

na rzecz powódki kwotę 500 zł obniżył do kwoty 425 zł i orzekł o kosztach procesu. W uzasadnieniu wskazał, że zakwestionowanie przez Trybunał Konstytucyjny § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. związane było z brakiem ekwiwalentności opłaty w wysokości 500 zł; była ona zawyżona w stosunku do wysokości związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów, natomiast nie została podważona sama zasadność poboru opłaty. W konsekwencji za błędne uznał stanowisko Sądu Rejonowego, że nienależnym świadczeniem jest cała pobrana opłata, skoro sprowadzony samochód nie jest nowy; nie występuje tu sytuacja związana z wydaniem karty pojazdu przez producenta lub importera pojazdów, natomiast powstaje konieczność wydania karty pojazdu, według określonego urzędowo wzoru, przez organ dokonujący rejestracji pojazdu. Uzasadnia to pobranie opłaty w kwocie 75 zł, a więc w wysokości przewidzianej w § 1 ust. 2 rozporządzenia z 2003 r. za wydanie wtórnika karty pojazdu.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego powódka zarzuciła naruszenie art. 90 TWE (obecnie jest to art. 110 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) w związku z art. 410 § 2 k.c. przez przyjęcie, że § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, określający wysokość opłaty za kartę pojazdu pobieranej przy rejestracji pojazdu sprowadzonego z krajów Unii Europejskiej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, był wadliwy tylko w części i że opłata ta tylko częściowo pobrana była bez podstawy prawnej i wniosła o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z wymienionymi przepisami

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym, szczególnym środkiem zaskarżenia; przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu a jej celem nie jest doprowadzenie do jego uchylecia lub zmiany, lecz uzyskanie prejudykatu umożliwiającego realizację - stosownie do art. 77 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 417¹ § 2 k.c. - roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej.

W orzecznictwie przyjmuje się, że za niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. może zostać uznane orzeczenie sprzeczne z niewątpliwymi

i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć oraz takie, które zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 2006 r., sygn. II BP 6/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 42; z dnia 31 marca 2006 r., sygn. IV CNP 25/05, OSNC 2007, Nr 1, poz. 17; z dnia 21 lutego 2007 r., sygn. I CNP 71/06, nie publ.; z dnia 10 czerwca 2008 r., sygn. I BP 54/07, nie publ.; z dnia 22 lipca 2010 r., sygn. I CNP 100/09, nie publ.; z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, nie publ. oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 2012 r., (Sk 4/11, OTK-A 2012/8/97, Dz. U. 2012, poz. 1104). Podkreśla się przy tym, że stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie może nastąpić bez uwzględnienia istoty władzy sądowniczej, tj. orzekania w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od "głosu sumienia" sędziego oraz jego swobody w zakresie interpretacji prawa oraz oceny faktów stanowiących podłoże sporu. Z tych względów w sferze działalności jurysdykcyjnej sądu uzasadnione jest wyodrębnienie autonomicznego pojęcia bezprawności. Na gruncie odpowiedzialności cywilnej bezprawność oznacza generalnie naruszenie normy właściwego zachowania, wynikającej z ustawy lub z umowy międzynarodowej. W odniesieniu do odpowiedzialności za wydanie orzeczenia sądowego bezprawność musi być skorygowana specyfiką władzy sądowniczej oraz jej ustrojem.

U podstaw zaskarżonego wyroku legło stwierdzenie, że mimo uznania, iż § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu jest niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, prawem wspólnotowym i ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1260; z późn. zm.), nie można przyjąć, że w związku z samym wydaniem karty pojazdu nie powstał obowiązek poniesienia opłaty będącej jej ekwiwalentem tj. odpowiadającej kryteriom z art. 77 ust. 5 ustawy Prawo o ruchu drogowym. Sąd Okręgowy wskazał, że taką opłatą jest kwota 75 zł i dlatego w chwili wniesienia opłaty za kartę pojazdu w wysokości 500 zł powódka nie była zobowiązana do świadczenia w wysokości 425 zł, a pobranie od niej opłaty przewyższającej kwotę 75 zł było nienależne.

Jakkolwiek przytoczone zapatrywanie budzi istotne zastrzeżenia, to nie pozwalają uznać, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z prawem w przedstawionym wyżej znaczeniu.

Niewątpliwie rację ma skarżąca podnosząc, że pobranie od niej opłaty za wydanie karty pojazdu było nieusprawiedliwione, wobec czego opłata ta powinna ulec zwrotowi w pełnej wysokości. Kwestia ta została wyjaśniona w powołanej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono jednak uwagę, że odroczenie przez Trybunał Konstytucyjny utraty mocy obowiązującej określonego przepisu nie wyłącza - co do zasady - możliwości jego stosowania przy podejmowaniu rozstrzygnięć zapadających po utracie mocy prawnej do zdarzeń, które nastąpiły wcześniej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 stycznia 2006 r. orzekł, że § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 2003 r. traci moc z dniem 1 maja 2006 r. Wskazano przy tym, że sprzeczność stanu prawnego powstałego wskutek tego orzeczenia z prawem wspólnotowym nie pozwalałaby uznać, że naruszenie prawa przez sąd, polegające na zastosowaniu art. 1 § 1 rozporządzenia z 2003 r. i uznaniu, że stanowi on podstawę do pobrania opłaty za wydanie karty pojazdu w kwocie 500 zł, mogłoby zostać uznane za rażące. Konstytucja nie reguluje wprost sytuacji, w której zachodzi sprzeczność między stanem prawnym wywołanym odroczeniem przez Trybunał Konstytucyjny - na podstawie art. 190 ust. 3 - mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z ustawą zasadniczą a prawem wspólnotowym. Opowiedzenie się przez sąd za prymatem orzeczenia wydanego przez Trybunał Konstytucyjny na podstawie Konstytucji nad prawem wspólnotowym - mimo kontrowersji co do trafności tego stanowiska - nie może być poczytywane za przejaw naruszenia prawa w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2012 r., I CNP 13/12, nie publ.).

W świetle tego zapatrywania, aprobowanego przez skład orzekający, nawet wyrok uznający zasadność pobrania - w rozważanych okolicznościach - całej opłaty za wydanie karty pojazdu w wysokości określonej w § 1 ust. 1 rozporządzenia z 2003 r. nie mógłby być uznany za niezgodny z prawem.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

jw